

Nr. 2. 8. ÅRGANG OKTOBER 1999.

Kunst

omkring trolden

Informationsavis fra Museums- og kunstforeningen for Vejen og omegn

Mød verden med CARSTEN JENSEN

Forfatteren Carsten Jensen blev i 80'erne kendt som en skarp og ironisk journalist, hvad enten det gjaldt TV-anmeldelser eller andre artikler i aviser og tidsskrifter.

I 1985 og 1986 udkom de første essayssamlinger: 'Sjælen sidder i øjet' og 'På en mørkerød klode'.

Forfatterskabet omfatter også flere romaner.

Men det var med hans rejsebøger 'Jeg har set verden begynde' og 'Jeg har hørt et stjernesud', at han for alvor slog igennem som forfatter. Bøgerne er udgivet efter, at han i 1993 indledte en jordomrejse, der skulle have varet et halvt år, - men den kom til at vare et år.

Rejsen er baggrunden for de to meget roste rejsebøger, der starter i Rusland og ender i Sydamerika. I 1990'erne har han ved siden af sit forfatterskab været på store reportagerejser for en række dagblade.

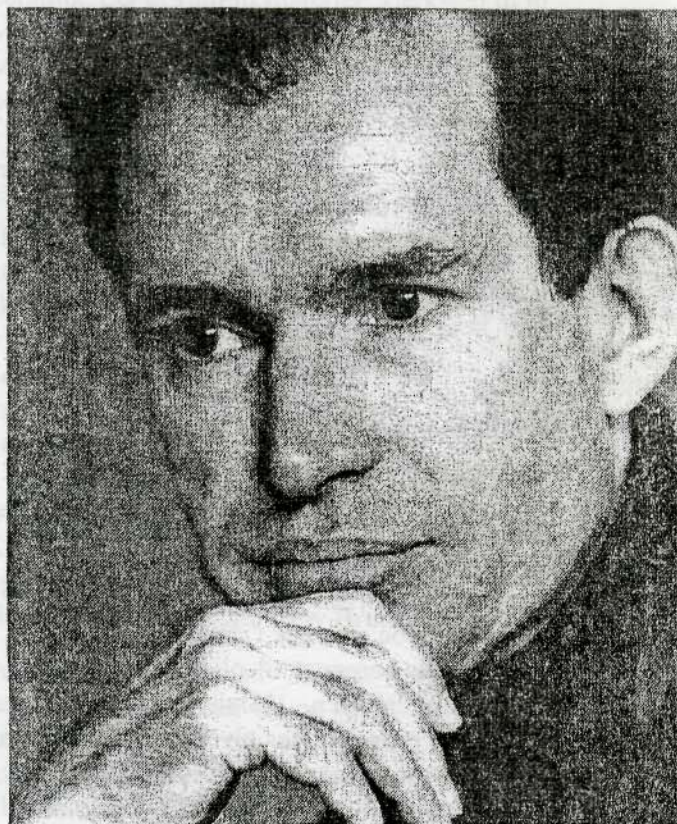
Han har været krigskorrespondent i det tidligere Jugoslavien, rejst gennem det sammenbrudte Sovjetunionen og rapporteret fra et Europa i forandring og fra fremmede og mindre besøgte lande i Asien f.eks. Cambodia og Vietnam.

Hans tidlige essays var ironiske og ofte med mørk humor. I et interview i magasinet Vagabond siger Carsten Jensen, at han med rejserne gennemgik en udvikling fra at have et temmelig pessimistisk tilværelsessyn til et mere optimistisk.

Rejsen betragter han ikke som en flugt, men som en mulighed for at få synet og hørelsen tilbage, så man kan se verden for første gang og høre et stjernesud.

Lykken er det ukendte - og virkeligheden overgik Carsten Jensens forventninger. Han tog ud for at se verden, men fandt også lykken flere gange undervejs.

Jeg har set verden begynde, var med i opløbet om at blive kåret til århundredets danske bog. I begrundelsen herfor skriver Connie Bork i Politiken: "I Carsten Jensens rejseessay 'Jeg har set verden begynde', får man ikke færre

end tre Jensen'er i én. Her er både revseren og sarkasme-mesteren. Men også den lyrisk sindede Jensen. Og endelig kosmopolitten, verdensborgeren, der sætter sig ind i tingene. Alt det bedste i Carsten Jensens hidtidige forfatterskab bliver samlet på et sted Carsten Jensen fører læseren ind i zoner af raseri, fattigdom, vanvid, men også overskud og latter, man normalt ikke kommer i" Et møde med Carsten Jensen åbner verden, både når det sker gennem litteraturen og ved det personlige møde, når Carsten Jensen møder læserne rundt i landet.

Stilleben - En genopdagelse

Dette er historien om et arbejde, der blev til af sig selv, sådan kunne indledningen til denne historie skrives. For ca. ti år siden fik Tune Andersen ved en tilfældighed og i bogstaveligste forstand fingrene i en spand asfalt. En oplevelse af materiale, farve og stoflighed inspirerede til frembringelse af nye billeder. Tune Andersen (gen)opdagede asfaltteknikken, også kaldet bitumenprocessen (efter latin bitumen = asfalt). Det er en modificeret form af bitumenprocessen, idet asfalemulsionen lægges over det færdige sort/hvide aftryk. Om sin genopdagelse af Nicéphore Niépces allertidligste fotografiske proces, siger Tune Andersen: Jeg blev betaget af materialet – den tykke, sort-brune stoflighed i asfalten, kombineret med duften, der var ladet med drømmeagtige, romantiske fornemmelser – tjæret tovværk, træskibe, ”gamle dage”...

Tune Andersens udgangspunkt er et sort/hvidt gelatine-sølv aftryk på barytpapir. Billedet blåtones bevidst ved fremkaldelsen. Herved opnås det grønne farvespil, når asfalten påføres. Blandingsforholdet mellem asfalten, der fremtræder tyktflydende og uigennemsigtig – og den terpentin der skal til for at gøre asfalten tilstrækkelig tynd så det underliggende billede kan træde igennem – beror på fingerspidsfornemmelse: Meget lidt asfalt fortyndes med meget terpentin. Opløsningen er meget flydende, og er billedet ikke ordentligt presset eller f.eks. bulet, løber asfalten væk fra de ”højere” områder og samler sig i pletter eller skjolder i billedets ”lave” områder.

Efter mere end ti års eksperimenteren reagerer asfalten i optøringsfasen stadig utilregneligt, og retikulerer i asfaltklumper over hele billedfladen, hvilket fører til at billedet må kasseres. Opløsningens friskhed synes at have betydning, men det er ikke en entydig forklaring. Når det færdige billede lykkes, fremstår det stadig med en fin struktur i overfladen, som medvirker til dets komposition og udstråling. Når asfalten er tørret, sprøjtelakeres billedet. Asfalten synes at have den egenskab, at den aldrig hærder helt. Selv efter flere års tørring er asfaltoverfladen fortsat sårbar, så man f.eks. med en negl kan ridse dybe mærker i den. Lakken der benyttes er en harpikslak beregnet til oliemalerier, der forsegler og hærder overfladen. Asfaltfotografiernes hinde i orange-brune og grønne toner giver dem farven, som ikke er farvefotografiets, men et farvespil der giver mindelser til de gamle tidlige fotografier, og som samtidig spejler de nye motivers skarphed. Billedet ligger ”gemt” nede i papirlaget som en juvel, nærmest hologramagtigt. Man føler trang til at vende og vippe fotografiet for at aflukke det alle dets facetter.

Stilleben

De første fotografier i verden var stilleben. Stilleben blev til som manifester, der skulle garantere fotografiets forhold til malerkunsten. Fotografiet blev brugt til at reproducere noget, som allerede var en reproduktion. Ét af de tidligst bevarede fotografier er J-L. M. Daguerres ”Stilleben”, også kaldet ”Kunstnerens atelier” (1837), et daguerreotypi der viser dele af en væg og en bänk.

muligvis en vindueskarm. Blandt flere genstande ses gipsmodeller af puttohoveder med små vinger, et udskåret relief visende en nøgen nymfe, en gipsmodel af et vædderhoved, en vinflaske hænger på væggen dækket af kurvenet, en smuk ramme om et litografi af en kvinde, to stykker stof, en lille lav skål. Lyset falder over scenet, og skaber en æstetisk chiaro-scuroeffekt (halvmørke). Atelieret er muligvis Daguerres eget.

Stilleben er fragmentariske men præcise billeder af noget, der engang var levende og sensuelt, og som stiller det evige spørgsmål om *tid* og fotografiets fastholdelse af tiden. Når man arbejder med lys, arbejder man også med tid. Lyset er forskelligt. Niépce og siden Daguerre blev de første, for hvem det lykkedes at stoppe det flygtigste af alle flygtige substanser: Lyset. I fotografiet er tiden standset i sine egne spor.

Da Niépce eksperimenterede med sine heliografier (hans egen benævnelse for de første fotografier i verden), var det bl.a. i et forsøg på at gengive og mangfoldiggøre gamle stik. Han var klar over, at teknikken såvel kunne bruges til mangfoldiggørelse som til gengivelse af *alle* detaljer i naturen, en affotografering. Det var denne proces, der blev katalysator for det første kamerafremstillede fotografi i verden i 1827, og som ligger tættest op ad fotogravuren. Niépce selv kaldte den heliogravure eller heliografi (=sol-skrift).

Den nye bitumenproces

Tune Andersens genopdagelse af asfaltprocessen har ikke i sig indbygget selve fremkaldelsen. Hans proces er en artikulation af selve det færdige fotografi. Da Niépce eksperimenterede med heliografien i 1820’erne, var det ved fremstillingen af trykplader. Processen var ikke velegnet til de kamerafremstillede aftryk, fordi den krævede meget lang eksponeringstid.

Tune Andersens brug af tonede, håndkolorerede fotografier løber fra midt i 80’erne og frem til dette udvalg af værker. En del af motiverne på denne udstilling er netop den type reproducerende billeder, der kendetegner de første fotografier. Studier af faste, solide genstande i lys. Den tyske billedhugger Lehmbrucks (1881-1919) skulpturer, arkitekturmonumenter fra Europa og kvindeportrætter. Den oprindelige inspiration fra asfalt holder sig som en duft fra gamle dage og med associationer til fortidens brug. Det var først i 1999, at Tune Andersen blev klar over, at bitumenprocessen var den ældste, kamerabaserede fotografiske teknik.

I fotografiet ” I tåget erindring” (1994) viser Tune Andersen sig selv som kejser, billedet er en ironisk kommentar til selvportrættet som genre, et spil med identiteten som kunstner og fotograf, der, ligesom Daguerre, henviser til eget atelier og virke med et stilleben af et ”cabinet curiosité”. Tiden fremstilles som en lineær sekvens af diskrete men relaterede øjeblikke. Fotografiet bringer nutiden og fortiden sammen i én synsoplevelse, det relaterer til fortiden. Eksperimentet har altid nydt tidens gunst – at arbejde med asfalt, at være fotopionér, at omtegne realitetens billeder til drømmesyn er en *drøm*.

Tove Thage

Generalforsamlingen 1999

Beretning

Traditionen tro afsluttedes sidste års sæson med generalforsamling, og datoen var d. 17. september. Beretning og regnskab godkendtes. Der var genvalg til bestyrelsen af Frode Bertelsen, Poul Verner Nielsen og Gerda Birger. Jens Kjær Larsen ønskede ikke genvalg og nyvalgt blev Solveig R. Larsen.

Teresa Nielsen fortalte om arrangementer året igennem og gjorde opmærksom på 75 års jubilæet det kommende år.

Forslag til vedtægtsændringer var fremlagt.

Og som altid var bortlodning af kunstværker, bøger m.v. et spændende indslag.

Efter kaffen underholdt Kristian La Cour med nordiske viser.

Den egentlige sæson indledtes d. 24. september med koncert ved pianisten Lars Boye Jensen. Programmet var en hyldest til og med værker af komponisten Gershwin.

Tirsdag d. 6. oktober bød på en forfatteraften med Jens Andersen: et portræt af Tove Ditlevsen med titel "Til døden os skiller".

Der var irsk folkemusik på programmet d. 4. november og ASH PLANT stod for fremførelsen.

På en ekstra generalforsamling torsdag d. 5. november vedtoges de nye foreningsvedtægter.

Foreningen var d. 23. november medarrangør ved et møde i Bække, og her var der stor lokal tilslutning til Grethe Bays lysbilledforedrag om "Fynsmalerne".

På museet vistes i perioden 1. december - 21. februar et bredt udsnit af billedhuggeren Erik Heides værker. Dele af denne udstilling indgik i årets julekalender i december.

Lederen af vores lokalhistoriske arkiv, Linda Klitmøller, indledte onsdag d. 17. januar årets arrangementer med emnet "Stationsbyen som begreb og miljø".

"Trompet på mange måder" var titlen på trompetisten Per Nielsens koncert onsdag d. 10. februar, og de 190 fremmødte fik en indholdsrig aften.

Der var 132 tilhørere til forfatteraften med Suzanne Brøgger d. 2. marts, som i øvrigt var et fællesarrangement med Vejen Bibliotek, Vejen Kunstmuseum og Familie og Samfund, Malt Herreds Hovedkreds.

Lørdag d. 6. marts åbnedes årets legatudstilling. Det var maleren og grafikerens Jørgen Rømer, der var valgt til årets legatmodtager, og udstillingen havde retrospektiv karakter. Jørgen Rømer har jo en fortid som Vejen Kunstmuseums konsulent gennem en årrække - og der var stort fremmøde ved ferniseringen. Udstillingen sluttede d. 9. maj.

Guitaristerne Elizabeth Hersing og Oren Fader havde et fint program d. 10. marts, og ligeledes i marts d. 24. var aftenens titel "Kunstneren Bjørn Nørgaard - aktioner, film og monumenter", og arrangementet var ved Dorte Fogh.

Lørdag d. 22. maj åbnede museets 75 års jubilæumsudstilling "Fransk kunstnerkeramik fra århundredeskiftet", - denne udstilling har fået stor pressedækning på landsplan og med N. Hansen Jacobsens

værker virkelig i fokus. Udstillingen slutter d. 26. september. Traditionen tro havde Teresa Nielsen rundvisninger på div. udstillinger.

I Tønder er Sønderjyllands Kunstmuseum genåbnet efter en større om-og tilbygning. Det var målet for aftenudflugten d. 26. maj. Museumsinspektør Ove Mogensen orienterede. Der var senere mulighed for en byvandring, inden der afsluttedes med kaffe på "Tønderhus".

Torsdag d. 1. juli var 75 års dagen for åbningen af Vejen Kunstmuseum. Det blev markeret med aftenfest på museet med taler af Teresa Nielsen, Regnar Busk, Selma Jensen, Sv. Holm Larsen, og Elisabeth Hyldig.

Underholdningen stod Jørgen Harbo for, han læste op af "Teglovnssjov" og sang danske sange.

Men søndagen forinden var der startet på festlighederne på museumspladsen. Der var forskellig underholdning i løbet af dagen, bedst trak sangeren Jesper Lundgaard. Der var opstillet forskellige boder og telte med salg.

Hele Det gamle Biblioteksareal er nu inddraget til museet. I kælderens er der lokale med N. Hansen Jacobsen m. fleres keramik, der er rum til malerier, værksted m.m.

Malerisalen er restaureret og har fået nye farver, ligeledes Mindestuerne, alle gulvene er afslebne, alt sammen en gevinst for museet.

I "Kunst omkring Trolden"s maj nr. havde Teresa Nielsen en omtale af museets historie.

Fredag d. 3. sept. bød på kulturnat i Vejen, og der var aftenåbent på museet. Efterfølgende weekend var der stor keramik-marked på museumspladsen. Der vistes talrige eksempler på fremstilling af keramik, der var tombola, traktørtelt m.v., og der opkrævedes en beskedent entre.

Som noget nyt er Vejen Kunstmuseum nu blevet markeret med en række fliser i gadebelægningen, begyndende ved banegården.

I det smukkeste septembervejr gennemførtes i søndags årets sensommerudflugt. Turen var lagt til det nye Kunstcenter Silkeborg Bad, middag i Indelukkets Spisested, videre til Gullestrup Kirke, Fotomuseet og Herning Museum samt Søby Brunkulslejer.

De kommende nr. af "Kunst omkring Trolden" vil indeholde "Aktiviteter-tid og sted". Her vil div. aktiviteter være omtalt med tid og sted. I en redegørelse fra postvæsenet gøres der opmærksom på, at div. artikler ikke må indeholde oplysninger om tidspunkter.

Foreningen har for tiden 550 medlemmer. På landsplan topper København, efterfulgt af Århus, Esbjerg, Svendborg, Silkeborg og Vejen.

Foreningens æresmedlem Dagny Brande døde i foråret. Dagny Brande var i en årrække husbestyrerinde for N. Hansen Jacobsen og havde et nært kendskab til ham som person.

Vi har også sagt farvel til Karen og Svend Lunde, sidstnævnte var i en lang årrække foreningens revisor.

Maleren og grafikerens Sven Havsteen Mikkelsen døde i februar. Med værker af denne kunstner åbnedes i 1975

museets gallerigang.

Sidst i april døde Thyge Svendsen, Tistrup. Han tog i starten af 70'erne initiativet til et rigt kunstliv i stationsbyen Tistrup, bl.a. med den årlige censurerede "Kunstnernes Sommerudstilling". Her håber man nu at få egen kunstbygning, - der er i øvrigt håndværker licitation i morgen.

Der bliver solgt for mellem 200 og 225 millioner kr. dansk billedkunst om året, første gangs salg af nulevende kunstnere. Det er konklusionen på en rapport, der opgør det samlede marked for den danske billedkunst. - Men det er vigtigt at huske på, at kunstnerne kun får en lille del af de penge. Der er provision til gallerierne, omkostningerne ved at producere kunsten, tryksager, transport o.s.v. Det offentlige køber for 50-53 mill., kunstmuseerne for ca. 8 mill. kr. Men 77 procent af billedkunstnerne tjener årligt under 50.000 kr. på deres kunst, og for øjeblikket arbejder et udvalg for at forbedre deres vilkår.

Og så er museumsbyggeri ofte problematisk, det gælder også tilbygningen/ombygningen af Statens Museum for kunst. Det har strakt sig over to år og kostet 240 mill. kr. Tilbygningen er på 12.500 kvm. En del af kritikken gælder dårlig akustik i koncertsalen.

Fra foreningen en tak for samarbejde med museet, tak til alle, der på forskellig måde støtter vores arbejde, tak til pressen og Vejen Kommune.

Sv. H. Larsen

Formand

Vejen, d. 16.-9. 1999.

Ny formand i kunstforeningen - hyldet til Svend Holm Larsen.

Efter 25 år som formand og 28 år som bestyrelsesmedlem havde Svend Holm Larsen besluttet sig for ikke at genopstille til bestyrelsen.

Den afgående formand blev hyldet på generalforsamlingen - og kunstforeningen udvalgte både Martha og Svend Holm Larsen til æresmedlemmer for deres store indsats for foreningen.

Frode Bertelsen begrundede beslutningen om at udvælge Martha og Svend til æresmedlemmer - og understregede, at det bliver svært at undvære Svends store indsats i bestyrelsen, og at Marthas mange gøremål for foreningen har betydet, at hun næsten har været en del af bestyrelsen gennem alle årene.

Efter generalforsamlingen blev Poul Verner Nielsen valgt til ny formand, det nye bestyrelsesmedlem Niels Peter Jessen blev kasserer og Gerda Birger sekretær.

Nyvalgt til bestyrelsen blev Dorte Lehmkuhl, genvalgt blev Poul Erik Hansen.

De øvrige medlemmer af bestyrelsen er Frode Bertelsen, Næstformand og Solveig R. Larsen.

VINDERE I LODTRÆKNING

I forbindelse med generalforsamlingen torsdag d. 16. september blev der foretaget lodtrækning blandt medlemmer om kunstgenstande.

Vinderne af hovedgevinsterne blev: Lene Dyhrman, Vejen, Jens E. Madsen, Askov, Alf Hyldig, Askov, Aksel Pedersen, Vejen, Theodor Rohde, Askov, Marie K. Ironmann, Bække, Dagny Pedersen, Vejen, Lillian Jensen, Askov.

Foreningens Regnskab 1998-1999.

Regnskabet viste indtægter på kr. 76.333.36, - udgifter på kr. 76.800.43.

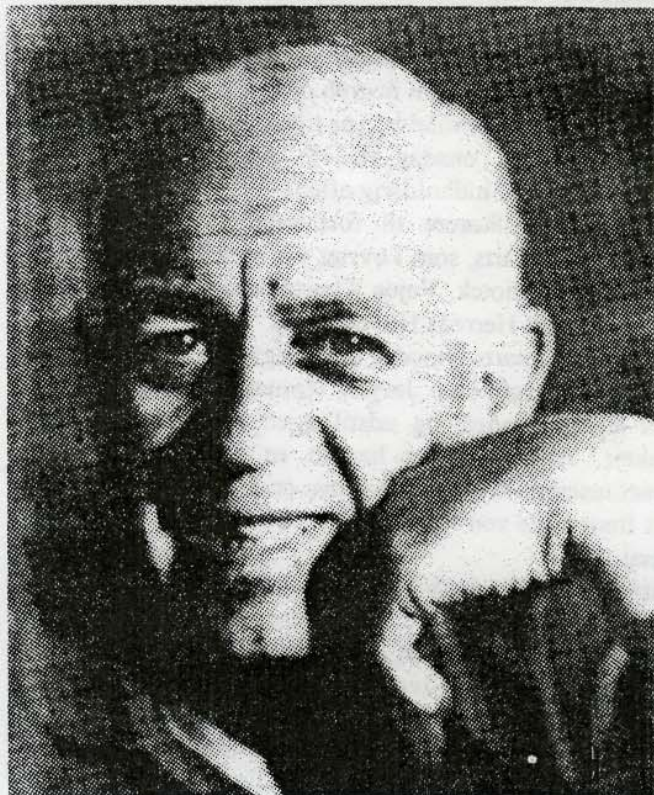
Driftsunderskud på kr. 467.07.

Saldo ved regnskabets afslutning kr. 44.418.58.

Værdi af kunst m.m. indkøbt til bortlodning (depot) kr. 43.560.

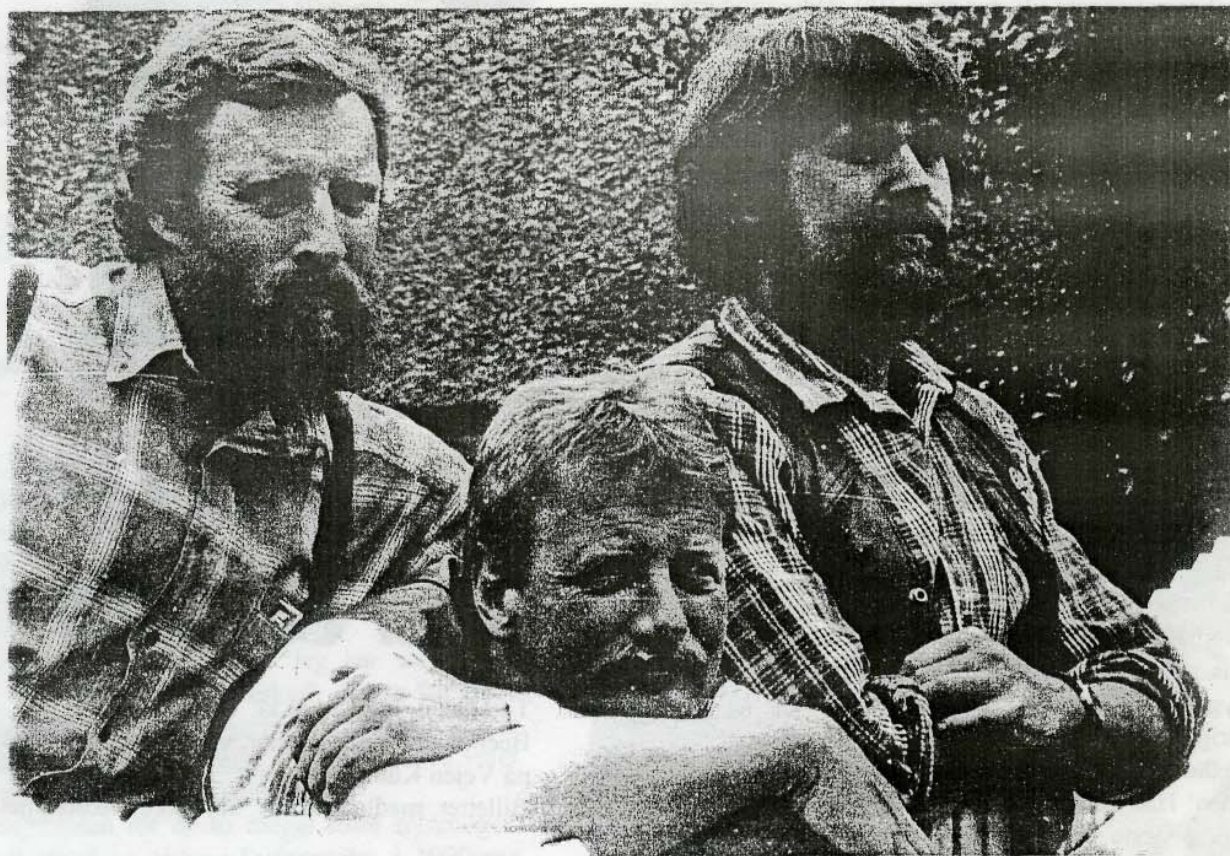
Udstilling om Anders Bruun-Møller

Foreningens vindue, Nørregade 1, indeholder i øjeblikket en billedmontage om Vejen kunstneren Anders Bruun-Møller (1911-1989).

FANNY.

Møde med den gamle musiktradition på Fanø.

Beboerne på Fanø har altid haft både evnen og trangen til at se ud over horisonten. Udlængslen har været en drivkraft. Og de er aldrig kommet tomhændede hjem igen. Hele denne proces har været med til at skabe den flere hundrede år gamle musiktradition på Fanø, men villigheden til at møde verden har måske også gjort sit til, at øen som det eneste sted i landet har bevaret traditionen levende.

Det er midt i alt dette, "Fanny" lever og lader sig inspirere. I tråd med Fanøs tilknytning til havet er navnet taget fra et af de mange sejlskibe, der er bygget på øen.

"Fanny" dyrker først og fremmest musikken og sangene fra Fanø, men i tråd med det hele er der også musik fra og inspireret af landene bag horisonten. Der er både nyt og gammelt, og en stadig stigende del af repertoiret er selvkomponeret. Det hele spilles, som "Fanny" helst vil have det til at lyde uden indsnævrende hensyn til korrektheden. Der er nemlig såvel respekt for traditionen som for den åbenhed for nytænkning, der er med til at holde den levende.

Mulighederne er mange med "Fanny"'s instrumentering:

Foruden vokalen er der violin, to-radet harmonika, harpe, skotsk sækkepibe, tværfløjte, akustisk guitar, el-guitar, trommer og percussion til sækkepibe med el-guitar og trommer. Sidstnævnte kombination har sendt flere stole til snedkeren rundt på spillestederne.

"Fanny" har været i søen siden foråret 1990 og har været rundt både hjemme og ude. Men ofte er det helt lokalt, nemlig på "Café Nana's Stue" i Sønderho, at musikken har nået de største højder. Der glæder mange - incl. snedkeren - sig til de tilbagevendende "Fanny"-aftener. Men det har til dato heller aldrig været kedeligt!

"Fanny" er nok et typisk live-orkester, hvilket dog ikke har afholdt det fra at udsende sin debut-cd i august 1997 med titlen "Herfra til horisonten".

BESÆTNING:

Jens Peter Hvolby: Violin, to-radet harmonika, skotsk sækkepibe, tværfløjte og harpe.

Nils Thorlund: Akustisk guitar, el-guitar og sang.

Carsten Munch: Trommer og percussion.

Rebellen Beethoven - Klavermusikalsk Mesterværk.

"Det der bor i mit hjerte, må ud! Derfor skriver jeg".

For Beethoven findes ingen kompositorisk regel, som ikke kan brydes af hensyn til det endnu skønnere.

For ham var livet og kunsten et, og værket og mennesket det samme. Med sin dristige form og sit tonesprog virker Beethovens sonate i E-dur opus 109 stadig moderne.

Pianisten Jakob Bjørn Jensen er en af nutidens tolkere af den store komponist. Han betragter sonate nr. 109 som en af de væsentligste hjørnesteene i klaverlitteraturen.

Han er selv en efterspurgt pianist i ind- og udland og har ofte tolket klavermusikalske mesterværker i ord og toner.

Beethoven levede fra 1770 til 1827. Han er født i Bonn, men levede fra 1792 i Wien.

Han studerede bl.a. hos Haydn og blev kaldt den tredje store wienerklassiker, fordi han tog arven op efter Haydn og Mozart.

Fra 1795 og i årene fremover udgav han væsentlige klavertrioer, symfonier og strygekvartetter.

Trods de første tegn på døvhed fra før 1800 fortsatte han med stor styrke at udgive væsentlige værker, - blandt dem Eroica og Måneskinssonaten samt Sonate i E-dur opus 109, der er skrevet i 1820, - og det er et af hans klavermusikalske mesterværker.

Det er i værkerne efter 1802, at Beethoven især frigør sig fra sine læremestre og folder sig ud med stor kraft. Især hans ni symfonier er kendte, men det er i sonaterne og strygekvartetterne, at han udfoldede sig, så musikken aldrig blev den samme igen.

Beethoven kendte reglerne og brød dem som ingen anden! Han var med sin musik forud for sin tid og nogle af de seneste værker blev først værdsat op i det tyvende århundrede.

Pianisten Jakob Bjørn Jensen

Aktiviteter Tid & sted.

Torsdag d. 7. oktober kl. 19.30.

Beethoven i ord og toner, v. pianisten Jakob Bjørn Jensen på Vejen Kunstmuseum.

Billetter, medlemmer kr. 50,- ikke medlemmer kr. 75,-

Lørdag d. 9. oktober kl. 15.

Asfalt-billeder af fotografen Tune Andersen.

Vejen Kunstmuseum.

Udstillingen kan ses til 21. november.

Torsdag d. 14. oktober kl. 19.30.

Forfatteraften med Carsten Jensen

på Vejen Kunstmuseum.

Vejen Bibliotek, Vejen Kunstmuseum og Ældre Sagen er medarrangører.

Billetter kr. 75,- Forsalg: Svends Kiosk. Tlf. 75 36 14 08.

Torsdag d. 4. november kl. 19.30.

Fanny. Musik fra Fanø og landene bag horisonten.

Entré medlemmer kr. 50,- ikke medlemmer kr. 75,-

Til vore medlemmer

Husk kontingentindbetalingen inden 1. november.

Bemærk endnu en gang henvendelser og opfordringer til at tegne og hverve nye medlemmer. Det er af største betydning, at foreningens medlemsskare fastholdes og udbygges.

Med hvervningen er der som nævnt mulighed for at vinde og vælge et billede i forbindelse med generalforsamlingen efteråret 2000.

Redaktion: Poul Erik Hansen (ansvarshavende)
Badstuegade 6. 6100 Haderslev. Tlf. 74 525715
Sv. Holm Larsen. Bakkevej 3. 6600 Vejen. Tlf. 75 360633
Solveig R. Larsen. Askovvej 31 A. 6600 Vejen Tlf. 75 366255
Bladets red. modtager gerne stof fra foreningens medlemmer.